

¹²
GVLIELMI
BALLONII

MEDICI PARISIENSIS
Celeberrimi

LIBER

DE RHEVMATISMO,
& Pleuritide dorfali.

*Operâ & studio M. IACOBI THEVART,
Medici Parisiensis recognitus, & in
lucem primum editus.*

PARISIIS,
Apud Iacobum Quesnel, viâ Ia-
cobæâ, sub signo Columbarum.

M. DC. XLII.

BALLOON

THE BALLOON

THE BALLOON

THE BALLOON

THE BALLOON

EXAMEN

DVORVM MORBORVM

QVI AB ANTIQVIS NON

sat abundè sunt explicati & definiti.

HORVM PRIOR PEYMATIKO'S

affectus, & Απνευμονις ἔξω dicitur;

Alter Pleuritis dorsalis.

VO sunt affectus hoc loco à nobis explicandi, qui hominum genus aliquando exercent, quorum vnus *απνευμονις* penè est apud antiquos, sæuus tamen, & qui à quouis medendi perito intelligi deberet, alter ab vno Hippocrate vno tantùm loco est descriptus. Describitur autem sub for-

ma morbi qui dicitur, pleuritis ex dorso. Prior affectus à nobis sæpius est obseruatus, à vulgo catarrhi nomine donatur, sed vt vulgus propriè nescit quid sit verè Rheuma aut catarrhus, ita istius morbi naturam ignorat. Nil attinet quidem ad vulgus scire qualis sit hic vel ille morbus, cum hoc medici proprium sit officium. Tamen quoniam eò processit hominum impudentia & ignorantia, vt ineptissima quæque mulier, aut triobolaris homo suam de morborum causis & curatione interponat sententiã, isti errori etiamnum est occurrendum. Quare est vt bonorum medicorum famæ nominique consulatur: Exempli gratia,

prior iste affectus in quo nobis laborandum erit, & quem Rheumatismum nominabimus, multa & frequenti de- tractione sanguinis opus habet, & tamen quoniam fal- sam quamdam *αἵμα λύσει* formam refert, aut destillatio- nis à capite opinionem facit, vulgus hominum putat æ- gros eo affectu laborantes excarnificari si sæpius sanguis apertâ venâ minuatur. Quocirca vt obuiam eatur falsæ opinionem, istius morbi ideam, causas, signa, curationis que summa capita perstringere mihi est animus. Aliæ verò sunt causæ quæ ad id nos impulerunt; Vna, quod rusticis & hominibus absentibus sæpè ex ignarorum relatu est medendum, qui quoniam vulgare & tritum nimis catar- rhi nomen medicis obtrudunt, tenebras quoque offun- dunt & imponunt, falsò sibi persuadentes ex vrina inspe- cta, medicum elicere posse morbi cognitionem & *αἵμα λύσει*. Sic dum vrinis *γαμμασίαν* assignant, se, ægros & medicos circum-veniunt; Ratio altera est, quod etiam minus periti medici hoc genus morbi ignorant, & pro- pter insolentiam, & quia ab antiquis plerisque est præ- termisus, dum veram ignorant curationem, pessimè de ægris merentur. At ægro sufficit, ægro (inquam) iam mi- sero, sua ex morbo calamitas, nec ad eam noua calamita- tis accessio ex ignoratione medici fieri debet, ignoran- tia quippe medici ægro ipsi alter est morbus. Iam ad eos affectus ambos cognoscendos accedamus.

*Prioris affectus descriptio qui nomine
Rheumatismi donabitur.*

NTE quam hunc affectum in classem morborum vel symptomatum referamus (quandoquidem longè à morbo actionem primò ac per se lædente symptoma differt, licet vulgo confundatur, & malè) qualiter, id est, quibus & quomodo oriatur, aperiemus. Quibus item comi-

tatus sit doloribus & symptomatis, dicemus, non neglectis aliquot exemplis eorum quos ab eo affectu præhendi vidimus, & qua ratione iisdem sit occursum ac consultum; ita enim curatio ipsa aliquid ad eius cognitionem & prouisionem insinuabit.

Primum quidem obseruare oportet corpora quibus affectio hæc contingit, & quomodo adoriatur, & qualiter sanguis afficiatur. Duo genera corporum maximè occupari ab ea affectione experientia comprobauit, vnum sanorum, in latitudine sanitatis comprehensorum, proxime tamen in morbum casurorum. Cum enim hic morbus adoriatur, præcessit iam lassitudo spontanea, & sanguis ægrotat, & illud verum hic esse comperitur, quod ab Hippocrate annotatur, morbi sensim fiunt ac generantur, statim verò adoriuntur. Alterum genus corporum ab ista affectione corripi solitorum, est eorum qui iam re-apse ægrotant, maximè vero morbo longo, sed qui iam est desiturus, aut falsa & præcipite crisi videtur solui, cum tamen supersit nec extinguatur. Id exemplum Præsidis Guyotti patefecit, quem id genus morbi grauissime afflixit; Nunc de aliis differentiis corporum. Inter corpora autem quæ faciliè eum morbum tam grauem experiuntur, sunt maximè aut valdè cacochyma, aut non ita cacochyma, sed plethorica & sanguinea, in quibus aut ob distatū prohibitum, aut alia ratione sanguis vitium fecit.

Notare oportet maximè hunc locum de duobus generibus corporum, quæ hoc morbo affliguntur. Est enim id pro disputationis fundamento.

Hippocrates
1. de diata.

Potissimum verò huic obiecta sunt morbo corpora illa quæ febribus synochis putribus corripì solèt. Quod enim facit motus & corruptio sanguinis in synocho, idem facit ipse sanguis in isto morbo, sed alio modo. Nec enim manifesta febris est, sed conclusa quodammodo, vt loco febris synochæ in qua æqualiter & πυρετώδως accenso sanguine, iste affectus ferè sine febre succedat. Videmus enim inter homines plerisque facile corripì febre, modo hac, modo illa, licet puritas in sanguine sit, contrà, alios quibus humores sunt putres, nescio autem quomodo à febre immunes videantur. Nec enim febrìre videntur saltem febre quæ sub sensum cadat. Et id genus hominum capitur eo morbo de quo hæc instituta est disputatio.

Arculanus
cap. 2. de fe-
bribus.

Quò pertinet præclara Arculani, ex sententia Principis, quæstio & examen de iis, qui febribus sunt obnoxij. Videmus enim multos leuissima de causa à febribus præhendi, alios non item: tamen nescio qua febre laborant, sed ea non facilè percipitur. Eiusmodi sunt hypochondriaci & biliosi multi qui febribus non sunt opportuni, & tantum nescio quas febres ephemeræ, aut synochos non putres perferunt. Etiam iidem occasione nata in hecticæ febres facilè cadunt, ægrè autem cadunt, nisi occasio, adsit eaque satis potens. Quòd autem ista corpora biliosa, & melancholica febricitent suo modo suaque febre, id declarat, quòd perpetuo ferè doleant & leui de causa. Et vulgò jactant se non febrìre cum febriant. Immo ijs febris est velut πυρετός. Et etià dum valent, pulsus celeriores & frequentiores habèt. Quòd etiam si obiter dictum, parùmque ad rem pertinere videatur, tamen προσετι-
νωσ posìtum, vtile est vt intelligamus quosdam febre præhendi manifesta & cognitu facili, alios occulta, qui febrìre non videntur, quòd non tam pulsu se prodant, quam acrimonia caloris in totum corpus fusi, & tale genus hominum facilè in tabificas affectiones cadit.

Modus autem quo affectio hæc adoritur quæ falso catarrhus dicitur; (nam nomen catarrhi κατ' ἑξοχὴν distillationem à capite significat) alijs meliùs Πνευματικός dici videtur, est eiusmodi. Quòd vt meliùs audiat, hypothesin

prædictam meminisse oportet de distinctione corporum quæ eo morbo ἀλλίσσονται, corripuntur. Nam eodem modo in sanis & ægris sese prodit, sed aliter atque aliter affecto corpore. Totum corpus dolet, facies nonnullis rubet, circum articulos maximè sæuit dolor, vt ne minimū quidem vel pes, vel manus, vel digitus sine dolore & clamore moueri possit. Ideo autem in articulis maior dolor est ratione subiecti, quia pars maiore & exquisitiore sensu est prædita. Aequalibus autem doloris causis præsentibus vel in parte, vel in toto corpore, magis ea pars dolet quæ sensum exquisitiorem habet, vt de doloribus capitis scripsit Galenus. Cum partibus apprimatur manus, sensus est & perceptio (licet etiam blandè attrectaueris) cuiusdam caloris acris. Si pulsus consulis, febris aut nulla aut exigua esse videtur. Et tamen febris est reuera, sed non valde magna. Quod si maior fieret, esset verè febris continens putris, tamen calor percipitur acer, & (quod notandū est) morbus purgatione irritatur, more eorū morborū qui consistunt in inflammatione: Febris quæ adest in habitu corporis est, vbi Galenus aliquando statuit sedem causi, vt docuimus in tractatu de causo, quæ tamen febris exacerbationes non habet manifestas. Dolores quidem nocturni exacerbantur, nec dormire queunt ægri, partim quia moueri loco nequeunt, & quo statu ferè primò iacent ac decumbunt, in eo manent, & sine cruciату ac vehemēti dolore vix mouentur aut attinguntur, tensio est, & aculeorum quidam sensus: est enim & plenitudo & cacochymia. Vnde ijs qui eo laborant affectu, licet multum & sæpè sanguis demitur, is planè corruptus est, & in serum quoddam putrè resolutus. Denique omne musculosum ac nervosum genus sero ac sanguine putri prokuitur, qui in partibus istis ἐπιφλόγισμα aut φλεγμονῶδες τι parit. vnde dolendi occasio nascitur. Tanti autem dolores fiunt ob materiæ acrimoniam, & quia natura in cutim eam deponere vult nondum mitificatam, nec vijs adhucdum præparatis. Et quod arthritis est in parte aliqua, id ipsum est iste ρευματισμὸς in toto corpore; dolore, tensione & caloris acriusculiensione (vt ita loquar) alij dicunt, sensatione,

Com. ad
part. i. sect.
lib. 6. epid.

Durius vtrumque est. At arthriticus dolor certis periodis repetit certisque temporibus; iste *ρευματισμός* non item: nisi quod in ijs qui in vitæ genere peccarunt, vt nervis redditis infirmioribus, & succrescente cacochymia, tandem habitum aut diathesin arthriticam asferre possit. Et reuera qui istum *ρευματισμόν* bis aut ter sunt experti, vix (nisi sibi caueant consulantve) tormentum arthriticū vitare possunt. vt iste *ρευματισμός* sit velut *αρθρομα* & *αρθροπικνὸν* ad arthritin. Nec melius explicari describique potest hic affectus, quàm proposita analogia & affinitate quæ est inter hunc & arthritidem. Et hercle plerique, immo medici qui nondum hunc affectum cognitum habent, arthritidis vniuersalis nomine istum donauerunt. Ac curatio quam paulò post proponemus, à quo humore principium ducat, edocebit.

Et quoniam diximus sub finem morborum istum *ρευματισμόν* oboriri, vt magis eius natura innotescat, id etiam paulò plenius est aperiendum. vidimus plerisque qui aut quartanâ longâ, aut alio simili morbo laborarant, sub finem morbi, aut quo tempore in morbos mutatio insignis aliqua cadit, omnes articulos, immo totum corpus doluisse eo modo qui à nobis est explicatus, vt se arthriticos putarent, aut vix arthritin euitaturos crederent. Alijs loco istius molestæ exonerationis in omne genus musculosum, aut scabies, aut phlyctenæ, aut serpigines, aut pustulæ aliquæ inflammatoriæ in cutim erumpunt sub finem morborum; Et vt vno verbo absolvam: Qui humor in cutim cutaneos affectus egerminat & excitat, idem affectum istum *ρευματισμόν* promouet. Ab vtrisque, corpore diligenter curato ac purgato, copiosus & longus sudor vindicaret.

Restant duò explicanda ad cognitionem istius affectus de quo laboratur, licet iam penè descriptus sit, & vt clariùs innotescat, in corpore aliquo laborante sit obseruandus. Priùs est, quòd diximus in corpus plethoricum id genus mali cadere, & maximè in ea corpora quæ febribus synochis obijciuntur. Id enim clariùs est aperiendum. Posterius, vt ante oculos verè proponatur natura,

mos & symptomata affectionis istius permolestæ; de lassitudinibus dicendum est, Vlcerosa enim & phlegmonódus lassitudo magnam cum isto affectu familiaritatem habet. Immo ita affines & cognati affectus esse videntur, vt propter ἀναφύξιν idem esse videantur.

Ac de febribus quidem synochis, illud vnum ex Galeno notari debet quod ab his corpus non prehendi solet nisi florens, iuuenile, ac multi admodum succi, & viribus præditum. Vnde & audacter sanguinem mittit, & exactam vitæ legem præscribit. Id quod aliter in aliis febribus facere solet. Vnde corpus plethoricum, validum ac iuuenile, præsertim si intempestiuè exerceatur, isto ρευματισμῷ faciliè corripitur. naturâ ad centrum corporis amandante materiam, aut materiâ in ipsis carnibus, musculis, inanibus loco, nervis, denique in toto corporis habitu commotâ feruescente, sine tamen febre apparente manifesta, manus quidem Medici percipit calorem acrem & mordacem, sed in pulsu nil aut parum aliquid febrile percipitur. Est quidē multus humor & corruptus (id quod phlebotomia declarat, nam quantumuis magnâ copiâ sanguis è brachio detrahatur, impurus & in serum putre resolutus cerni solet) sed tamen non adest iste motus qui est necessarius ad excitandam febrem. Quod si magnus quidem rigor contingeret, hunc febris statim exciperet: sed deest, nisi fortè minimus adest, aut potius horror, præsertim si se soli obijciant aut loco contineantur frigidiusculo. Talis humor accenditur quidem & extraneum calorem habet, sed non πυρετώδεια, & πυρετώδης non accenditur.

Cap. 14. lib. 11. Metho. & ante.

Quò fortassis non præter rationem pertinet illa Principis distinctio de febribus apparentibus & non apparentibus de quibus paulò antè à nobis dictum est ex Arculano.

Arculanus lib. de feb.

Et in lassitudine phlegmonode & vlcerosâ sæpè non est manifesta febris, & tamen dolent ægri & vix mouentur, præsertim si τὰ περιώγια serò putri replentur vnde & dolor & lassitudo ossæaria, & vt loquitur Hippocrates de causi primo genere disputans καὶ τὸ σῶμα

4. de acut. initio.

Com. ad
part. lib. 4.
acutiorum.
Arist. Cap.
19. l. b. 3. de
hist. anim.
Hic indiffe-
re ter dici-
mus, πόρον
κόπον, πονέειν.
ἀλγίαν, νε-
πιάν. dolor
labor.
lassitudo.
Cicero ait
Græcos nes-
civisse di-
stinguere sin-
terdolorē &
laborē. Ta-
men Arist.
10. de hist.
animal. in
matrice &
oculo di-
stinguit in-
ter ἀνάλω
καὶ κόπον, καὶ
πόρον καὶ κό-
πον, ἀνάλω do-
lor, κόπος
lassitudo, πό-
ρος labor di-
ci potest.
Ἀνάλω est læ-
sio sensus.
hinc dolor.
πόρος labor
dicitur non
est sensus
læsiō, sed o-
nus potius
instrumen-
torum mo-
tionis. Ner-
uos moto-
rios labor
respicit, & fi-
cos, dolor
labor autem
multa habet
nomina, πό-
ρος κόπον καὶ

ἐχόμενον ὡς περ ἔστω ὁρεοκόπος καὶ κοπιᾷ ἔ' ἀλγίει la-
borat enim ossæaria lassitudine (ait Galenus) & ulcerosa
propter tenuium humiditatum acrimoniam & putredi-
nem, sanguis enim citò putrescit, maximè verò qui est
circa ossa, vnde lassitudines oriuntur. At est vbi febris
iam adest cum doloribus, quos ὁρεοκόπος vocamus,
est vbi non adest, vt in eo affectu quem suscepimus
explicandum. Vnde etiam videmus ipsis Arthriticis in
aliqua doloris acerbitate & somni vacuitate febrem
etiā nūm abesse, eam saltem quæ manifesta sit: cum
tamen aliàs cum minimo tumore ad inguina, aut aliqua
occasione quæ καὶ τὴν φαντασίαν, parua esse vi-
deatur, febris oboriatur non levis. Quid illud est? re-
uera veniendum ad illud examen Principis suprà ad-
ductum, de febribus quæ cognoscuntur, & non cogno-
scuntur.

Et quoniā toties hīc de lassitudinum nomine men-
tio facta est, de illis paululūm dicendum est à nobis.
ita enim earum cognitio ad naturam & ὑπαρξιν istius
affectionis quam quærimus, altius cognoscendam in-
telligendāque viam muniet & præsternet.

Omnino autem triplex lassitudo spontanea à Gale-
no assignatur, tensiva, ulcerosa, ac φλεγμονώδης. Ge-
nus est κόπος, (qui non est ipse per se sensus læsiō, sed per
onus quoddam, instrumentorum motionis) lassitudo
latinis: est autem affectio, malè actæ exercitationi suc-
cedens. Habet enim suas leges exercitatio, ex quarum
præscripto intelligitur non modò quæ ipsa exercitatio-
ne fieri debent, sed & vt corpora ante ipsam præparari
debeant, & quæ post eam absolutam quæ sit ratio τῆς ἀ-
ποθερεπείας. Ergo ita exerceri corpus oportet, & pro-
pter malè actam exercitationem succedit ea lassitudo.
Sic ex Galeni & veterum opinione Gorraeus. Tamen ad-
uersum ea quæ dicuntur, facere videntur quæ à Galeno
explicantur in Aphorismis, κόπος, non est lassitudinis (ait)
nomen ex immoderatione motuum contrariæ: sed est no-
men τῆς διαθέσεως, id est affectionis quæ contingit animan-
tium corporibus: non enim meminit earum lassitudinū ex

motibus oriri solitarum, sed earum quæ spontè eueniunt. ματον. hæc Scaliger.
 Cum enim sine motu talis orta fuerit lassitudo, non ab- Gorræi in dict. κόπος.
 solutè lassitudo, sed spôtè nascens dicitur. Ergo κινήσις, Com. ad ap. 5. lib. 2.
 id est motiones præcedere non debent vt κόπου αὐτομά-
 τῃς constituatur ὑπερξίς. Cur ergo definitur κόπος affe-
 ctio malè actæ exercitationi succedens? κόπος enim τῶν-
 δῆς, ἐκ κόπῃς καὶ φλεγμονώδῃς αἰνυ τῶν κινήσεων esse debet.
 Sed facile est hanc quæstionem soluere. Gorræi definitio
 hîc posita est de lassitudine non spontanea, Galeni verò
 definitio est de spontanea. Nam lassitudines non spon-
 taneæ ab immodicis motibus pendere debent. Et lassitudo
 post immodicas sequens exercitationes est sanorū
 symptoma: ita quæ sine motu præcedente succedit, sym-
 ptoma est morbosum. Sed de hoc scrupulo aliis relin-
 quatur ambigendum. Si enim præcessit motio & labor quomodo κόπος agno- scat causas sui laborem & otium.
 immoderatus, deinde κόπος sequatur, non iam αὐτόματος
 dicitur cum nihil procatarecticon cōcurrere debeat. Nisi
 quis dicat non facile sese prodere eam affectionem ten-
 dentem aut vlcerationis sensu efficiensem, nisi corpus
 agiterur moueaturque. Vnde videmus eos qui exerceri
 non solent, si ad insolitam exercitationem deueniant, ve-
 luti lassitudine laborare: nam faciunt τῆς σαρκὸς σύντηξιν Hippocr. 3. de Dicta.
 βιβάειν καὶ πολεῖν. Reuera hæc affectio cadit in eos qui
 multis humoribus pleni ad insolitum laborem sese con-
 uertunt: in exercitati enim homines à quouis labore
 fatigantur. Quod enim manet in carnibus fufum ac li-
 quatum, id laborem exhibet Idem Hippocrates expref-
 sit ad finem libri 2. de Dieta. At verò non necesse est
 præcedere laborem præsertim magnum, alioqui huic
 præcedenti labori tanquàm causæ origo assignaretur.
 Nam τὸ αὐτομάτῃς κόπος ἔστω in eo residet quod nihil sit
 procatarecticū; κόπος τοῦ κόπῃς à repletionem est potius, caco-
 chymia vlcerosum κόπος infert. κόπος duæ sunt causæ ferè
 contrariæ, labor & otium. Sic febres sunt κοπιώδεις à labo-
 ribus aliæ ab otio, à suppresso peculiari excremento & hæ
 sunt longiores. In febribus κοπιώδεις πόνος est & prenūcius,
 & comes & successiuus. Successiuus est velut abscessus au-
 thor & prouocator κόπος ἀπὸ λῶς dictus venit ἀπὸ τῆς πό-

Hipp 3. de
Diatra
 ραν & musculoſo generi πόνον inducit. Alius eſt αὐτο-
 ματος. Accedit quod ſanitas conſiſtat in ſymme-
 tria quadam & proportionē ciborum & laboris ex
 antiqui magiſtri doctrina : vnde ſi cibus laborem ſu-
 peret facilis eſt in morbum caſus. Hinc enim ſequitur
 plethora & πλεθισμὸν ex qua plethora naſcitur. Cū
 autem eſt ea repletio, corpus non ampliùs admittit ali-
 mentum ; nequit enim quia incapax eſt corpus. Vetus
 enim excrementum partium, ſeu vetus alimentum non
 admittit nouum alimentum. Quid inde ſequitur ? vt
 fiant ἀποκρίσεις in interno ipſo corpore, vnde peripneu-
 moniæ, pleuritides, deſtillationes, oppreſſiones, ſunt
 enim incipientis parumque progreſſæ πλεθισμῶνς ſigna,
 & effectus; ſunt etiam multū progreſſæ ac conſumma-
 tæ ſua argumenta. Quæ omnia Hipp. libris expreſſit.
 Ideò autem iſtos τῆς πλεθισμῶνς gradus conſtituere oportuit
 vt ſymptomata quæ alterutram ſequuntur differant
 καὶ ἡττοὺν καὶ μάλλον. Et vt etiam planè conſtet de veri-
 tate eorum quæ ante diximus, qui fiat vt cū corpus iam
 malè habeat, ſanguis impurus & corruptus ſit, tamen
 non febris actu & reiſa oriatur ; Eſt enim iſtius ſanitatis
 vt & morbi magna latitudo. Vnde videmus etiam iſtos
 tam impuris humoribus præditos, cū perendiè benè ha-
 bere videantur, cœnent, bibant, cantent, deinde omnia
 agant quæ & ſani, repente velut mutata forte, ægrotare
 & vehementiſſimè, immò magno omnium ſtupore, è
 viuſ eripi, vt priùs conſtet eos interiſſe quàm ægrotare.

Ergo præclarum illum Hippocratis locum & litteris
 aureis ſcribendum de repletionē, quæ eſt τῶν λόπων ἀεὶ
 δρεμος, expediamus, in quo propter antiquarum di-
 ctionum obſcuritatem nonnulla latet difficultas. Ita
 enim ſcopum de ſpeciebus laſſitudinum, feriemus.

- ” Sunt qui vbi labores ſuperantur à cibis ; id patiuntur.
- ” Cū incipit repletio ſomni longi & dulces ſunt, interdū
- ” dormiunt. Somnus carni contingit, ſanguis funditur, ſpi-
 ritus fuſus tranquilluſ eſt. Et cū corpus repletionem
 ampliùs non recipit, ſecretionem remittit intro, præ-
 circuituſ violentia : quæ ſecretio contraria alimento à

cibis, animam perturbat. Et amplius non sunt iucundi
à cibo somni, sed homo perturbatur Nam qualia patitur
corpus, talia videt anima visu iam concluso. Hæc ex li-
bro de dieta, quibus congruunt quæ idem Hippocra-
tes scripsit, Propensio ad somnum eumque studio accer-
situm, segnitiam corpori, & capiti grauitatem affert cor-
pus enim excoctum & turgidulum reddit (græcè *ἰσότης*
vocat) Excoctio enim quædam est ob calidam humidi-
tatem. Hæc Galenus. Ergo, ait Hippocrates cum somnus
est turbulentus, necesse est vt homo ægrotet. Qualis se-
cretio, græcè *ἀπὸ κρισις*, & vbicunque *κρατίζει*, id est
sefe protulerit vimque suam exercuerit, ea morbo pars
affligitur. Ideò citò curandus est homo. Sunt hæc signa,
dolet corpus aliàs totum, aliàs pars. Dolor est velut lassitudo,
græcè *κόπος*, curant autem repletionem & segnitiam
donec febricitent, nec adhuc se ægros putant, sed
cibis & balneis vtentes ad peripneumoniam deueniunt,
aut ad alium periculo plenum affectum. Antequam in-
cidant in febrem, attenuatione opus est & exercitio. Si
febrisprehendat intra aquam per tres dies consistendum
est. Bonum est vti iis quæ *χειρίσματα ἰδρωτικὰ* vocantur.
Mirum est cur multis caput grauetur, & alius sistatur
initio istorum morborum, quia caput *πρὸς πλησμονὴν*,
& vt ex loco superiore colligere est, *πρὸς ἀπὸ κρισιν ἀπο-
πῶν*, reuellit ad se, & alius sistitur & caput grauetur. Pe-
riculum autem est vt quò erumpat (græcè *ράγῃ*) reple-
tio, partem corrumpat. At *πλησμονὴ* non erumpit, sed
est *ἀπὸ κρισις ἀπὸ τῆς πλησμονῆς*; quia corpus vt po-
tè succulentius redditum non potest amplius suscipere
πρὸς πλησμονὴν, vt ante dictum est. Observatione autem
dignum est ex Hippocrate, quod vt est multiplex repletio,
ita multiplex est *ἀπὸ κρισις* *καὶ ἔσω καὶ ἔξω*. Et aliis labores
fiunt & dolores & *οἱ κόποι*. Aliis fit. *καὶ χεῖρα π*, & velut
hydropicum.

pro corporum natura & distinctione. Nam aliis corpus rarum est, aliis densum. Et prout cutis & carnes aliter atque aliter affectæ sunt: ita repletionis varii sunt effectus, varia accidentia, & curationis varietas. Alijs purum corpus, alijs impurius. Quibus impurius corpus est, repletio alijs signis se prodit. Facies est decolor, & habitus est velut cachecticus & ὑδρωπεδικός. Nunc verba ipsius contextus Hippocratici; & de ijs quibus corpus impurius est, & quibus est densius, attexeda sunt: Deinde quorumdam verborum proprietatem quibus Hippocra-

Ad finem 1.
de Dieta
Hipp. docet
curâ labore
infusio car
nes sūt hu
midiores
corpore ca
lesfacto, &
multâ col
liquatione
semitant.

ἐν τῇσι ἐλ
quatio quæ
dâ carnū.
ἰσπίδος quid

* His di
ctionibus
addē vocem
περιδιόσις
quæ vox in
numera a
pad Græcos
notat apud
Gal. com.
ad par. 30.
lib. 1. de Art.
ubi ait in
indis ha
bitus cor
poris (πᾶς
περιδιόσις)
mucore, per
colliquatio
nem repleri

tes inter docendum vsus est, declarabimus. Vt sunt ἐρε
μι, & ἐρεμιας, ructus, & eructare: Σποκρίσις & ἔκκρισις.
ᾤείδους. ᾤείβωλη. ᾤείφραξις, συντήξις, quorum expli
catio plurimum lucis ijs est allatura quæ postea sumus
dicturi. Nunc ad Hippocratis contextum veniatur, Alij
hæc in repletionem patiuntur, facies ijs est decolor, &
ubi comederint, paulò post eructant acida, & acor in
nares proserpit: ijs corpora pura non sunt, & plus est
quod de carne colliquatur (græcè συντιμωμένοι) præ
labore, quàm quod repurgatur ὑπὸ τῆς ᾤείδου, præ
circuitu. Et id intus manens alimento contrarium est,
ipsumque violat, ac acidum facit. Ex quo facile appa
rerere potest quî corpus impurum cùm exercetur paulò
immoderatiùs in morbum præceps cadau, & quî corpus
impurum si plus æquo nutritur, impurius reddatur. Hinc
elice demonstrationem aph. lib. 1. Corpus impurum
quo plus nutrieris &c. Quid autem est illud quod ait,
Corpus repurgatur ὑπὸ τῆς ᾤείδου? Credo in
corpore siue coactum siue violentum quid accidat, siue
propter antiquam cacochymiam aut recentem, nil sit
violentum, sed velut vltro neum & spontaneum, fie
ri multas ἔκκρισις, συντήξις, ᾤείδους, ᾤείφραξις,
ᾤείβωλη, Σποκρίσις, ἐρεμιας μετὰ ῥέουσι. * Quæ ver
ba licet sint dissimilia, tamen ferè synonyma sunt, &
aliquid simile significant, quamquàm si penitiùs inspi
cian tur in rebus ipsis per ea verba indicatis, aliquid
est prius & posterius, vt συντήξις præcedit ἔκκρισιν. Au
diatur Hippocrates clarioris doctrinæ ergo.

Quidquid in corpore purum excircuitu excernitur secundum naturam (ἐκκρίνεται ἐν τῇ αἰσώδου græcè) * Nomen τῆς περιόδου Hippocratis explicat lib. de pociat. ex-
 à vespera ad auroram, id rectè habet. Nam quæ in ventre secernuntur (σποκρινόμενα) & quæ in carnem eructantur (græcè, ἐς σάρκα ἀπερυσόμενα) omnia ex circuitu ac circumferentia excidunt. Græcè, ἐν τῇ αἰσώδου ἐκκρίνεται. Sic his verbis ἐκκρίσεως, αἰσώδου, ἐρυνῆς, & similibus significantur & excretiones, & excretionum modi, siue naturales sint, in corporibus è natura habentibus, siue non naturales, in cacochymis & malè habentibus corporibus. Has autem periodos, excretiones, motus maxime adiuvant astrorum quoque motus ob eam affinitatem, quæ est inter corpus nostrum & astra. Corpora enim ab astris afficiuntur & mouentur humores, cæco quodam & abdito modo prout summus rerum omnium architectus instituit atque dictitauit. Id quod paulò ante diximus factis aperit illud Hippocr. Astrorum exterior est in corpore circuitus (græcè ἡ ἐξω αἰσώδου) solis medius, lunæ autem ad cavitates. Quodcumque astrorum horum extinguui, aut disparere videtur, aut sisti à suo circuitu (ἐπερχομένης αἰσώδου) iuxta eam partem morbum redundare significat. Et in corpore secretionem, σποκρίσις, factam aut humidam, aut pituitosam, & in circumferentiam, αἰσώδου, transferri.

Relictis harum vocum proprietatibus, aliò est transfundendum. Earum autem cognitio & animaduersio non fuit negligenda, quia in hoc affectu quem persequimur, & quem improprie ρευματισμὸν, melius σπασμὸν quandam vocabimus, aut γαντίωσιν πῶν φλεβῶν, donec apriora nomina sese nobis offerant. Tamen, id quicquid est, in hoc affectu, inquam, totius corporis, maximeque externi est dolor ὀσσεώδης; membrorum, artuum & articulorum molestus sensus cum calore, ac si arthritis vniuersalis esset. Sic fit in habitu corporis αἰσώδου, ἐκ κρῖσις, αἰσώδου, σπασμὸς, μεταρρύσις, ἀπορρύσις, ρευματισμὸς, σπασμὸς, τὴν ῥέειν, quia humor in habitum fluit & fluendo irrigat.

& refluxus spiritus & aëris. Vocat alio loco lib. de flatibus τὰς ἀρτηρίας, cum loquitur de somno languidiores ἀρτηρίας faciente.

* Immo à
carnibus ip-
sis fluxio-
nes fiunt in
articulos.
labôr (ait
Hipp. libro
de loc. in
homine)
& dolor.
Græcè πόνος
καὶ ὀδὴν
cum à car-
ne humidi-
tas fluxerit
vitiosa,
supple. in
articulos.
Sic in eo
ῥευματισμῶ
cuius men-
tio fit, fiunt
fluxus &
veluti colli-
quationes à
carnibus in
carnes &
partes fe-
brosas &
membrano-
sas. locus
iste libri de
loc. in ho-
mine rem-
verè expri-
mit propo-
sitam.

Nec enim id à capite est, vt vulgus credit. * Catarrhum enim vocat, & imperitè ignorantèrque & à refrigeran-
tibus, & à sanguinis detractione abstinendum putat, quia
catarrhus est. Sic inſœlix curatio propter iſtam igno-
rantiam decerni ſolet.

Et tamen aliquis poſſit dicere iſtos dolores, non tam
oriri κατὰ τὴν ἀποτομήν, per abſceſſus modum, & κατὰ
ὀξυρροίαν; quàm quia in iſtis partibus humor ſuus proprius
& excrementitiuſ incaluit, motus eſt & putruit. Vt in iſ-
qui pila ludere inſolentes, paulò vehementiùs cum lu-
dunt, omnium corporis partium dolor eſt moleſtus, quia
mota eſt materia in habitu corporis, ſed non promota &
foras excluſa. Si demum ſudor vniuerſo corpore emana-
uerit, ab iſis doloribus & moleſto contraſtationis omnium
membrorum ſenſu liberantur.

Et vt iſpi obiectioni occurratur, dico dolores iſtos oriri
ſolere, partim per abſcedendi modum, vt in longis
morbis & in quartanis febribus id euenire obſeruauim. Et
ſi febris materia cocta eſt, facile curantur detractione
ſanguinis, ſudore, profluuiò alui, vrinæ multæ & craſſæ
copioſa euacuatione. Id enim ferè κριτικόν eſt. Partim
etiam oriuntur per ἀποτομήν quandam ſymptomaticam in
iſis qui cum iamdiu malè haberent, & tamen ὁδοὶ καὶ δὴ
viuerent, tamen ſubeſſet cacochymia multa, ſymptoma-
tica facta eſt in vniuerſum genus muſculoſum ἀεὶ βόλη,
ἀεὶ πόρος, vnde tanta dolorum nata acerbitas. Argu-
mentum autem cacochymiaæ reſidis in venis & habitu,
eſt, putris viroſique ſanguinis eiùſque multi, euacuatio.
Fieri etiam poteſt, vt natura ab interno corpore ad ex-
ternum materiem non pellente, dolores iſti oriantur,
calefacto, moto, putrente ac irritato habitus iſpius pro-
prio humore & excremento.

Notanda
hæc quæſtio
contra cõ-
munem o-
mniũ opi-
nionem.
Part. 5. lib.
2. de natur.
human.

Quæſtio, an bonum eſt reſluere humorem à robuſtis
partibus ad infirmas (cuiuſmodi eſt vniuerſus corporis ha-
bitus) an contra ab infirmis ad robuſtas. Nam robuſtis
ineſt vis quædam vernacula & calor vegetus quo ſe vin-
dicent ac tueantur. Coctione, digeſtionèque id præſta-
bunt. Quæ opinio eſt Hippocratis. Qui morbi, ait Hippo.
ab

ab imbecilibus partibus ad fortiores remeauerint, ij solutu sunt faciliores. Influxus enim facile à robore excludentur. Mauult Galenus (qui ea in quaestione & asseritione Hippocratis non ita veræ sententiæ subscribit) legere pro, excludentur, absumentur. Nam si exclusio fiat, non nisi dispendio & noxa partium imbecilliorum in quas refluxurus est humor, fieri poterit. Quidam nomine partium fortiorum intelligi volunt partes principales: at melius est à partibus præcipuis in minus præcipuas humores reperere. Nam cur (ait Gal.) saepe videntur interire quibus sueci in dolore articulorum in artus delati, deinde repulsi in partem principem peruenerint, & vna salutis spes erat si iidem ipsi humores ad artus reuocarentur.

Diximus inter cætera, prius, quod corpora plethorica, valde sunt obnoxia, huic *pevua nē* affectioni, aut abundantia sero multo & bile, præsertim cum purgata non fuerint. Posterius, quod in musculosum genus ferè rapitur incœctus humor biliosus, sanguineus, & circa periostia tamen ebullit vnde dolorum ista acerbitas. De corporibus notandum illud Aristotelis. Obœsa corpora habent sanguinem impurum, quanquã sanguis & quæ sanguinea sunt facile putrent, ac præcipuè quæ ad ossa propius applicantur. Notandum illud quod dico, quodque melius verbis Aristoteleis facilius intelligetur, sanguinei ait *τὸ πλεονέκτημα*, maximè verò qui circa ossa est. Vnde fortè nascitur occasio tanti doloris in speciebus lassitudinum. Quod autem bilis aut serum, aut sanguis est tenuior qui effervesceat patet ex Hippocrate fluit humor ob caliditatem cum carnes rarefactæ transitus præbuerint, & humor calefactus tenuior factus fuerit. Omnis enim humor calefactus attenuatur. Et id alio loco Hippocrates docet, afferens exemplum subactionis agitationisque lactis apud Scythas. Dum enim lac agitur, quod tenuius est supereminet. Sic in homine dum turbatur humor, quicquid eius est in corpore à principiis disparatur, & in superficie bilis consistit.

Ad finem
com. in
partic 3.
l. b. 2. de
natur. hom.

Cap. 19. l. 3.
de histor.
animalium.

Lib. de loc.
in hom.

Lib. 4. de
morb.

Addam tantum vnum vt deinceps via ad therapiam
paretur) De nomine *πρωματις* & *πρωματιος*, & *πρωματιος* *πρω*
ματιος. Illud nomen non solum audiri debet pro deflu-
xu a capite, sed pro exoneratione ab interno corpore
inexternas partes ; & in internas etiam, vt cum hepar
in vterum aut in intestina sese exonerat, est *πρωματιος*,
quemadmodum patet ex Galeno, his verbis, fit vt si ora
vatorum ad vterum directorum præter modum aperian-
tur ; si sanguis vel sit calidior, vel tenuior, & totum cor-
pus ob malam habitum grauetur sanguine (licet mo-
dum naturæ conuenientem multitudinē non excesserit,
in græco, licet *συμμετρία* suam non excesserit) sangui-
nem ipsum expellit ad venas quæ sunt vteri ; vt in fluxu
rheumatico fieri solet (græcè *ἐν τῷ πρῶματιος διαδύσσει*)
in quibus aliàs in aliâ partem fluxus fit. Et hæc de nomi-
ne *πρωματιος* præter eâ quæ dicta sunt.

Est apud Galenum locus *πρὸς τῷ πρῶματιος μὲν* in quo
volunt ea de re maximè Galeni sententiam aperiri. vi-
detur enim ponere in exemplum habitum corporis alio-
qui imbecillū, pulmonē autē, hepar & lienē partes robu-
stas. Quid tum fit ? exonerationes & deriuationes ab il-
lis partibus fortioribus ad habitū. Atq; tū fit hic morbus
de quo diximus. Et licet à liene, aut pulmone, aut hepa-
te fiat ad habitum translatio, tamen fluxionis nomine
potest includi. Ita Gal. Partes imbecilliores morbis ex-
crementitiis primæ capiuntur. Sic fiunt à fluxione nati
affectus, yniuerso videlicet corpore imbecillo existen-
te, quæ vna est *καρχήλις* id est mali habitus species : princi-
pibus illius partibus, licet paucus in ijs sit sanguis graua-
ri solitis, quia pars infirma à minima quaque copia gra-
uatur. Reuera istum Galeni locum volunt audiri de ista
solenni affectione in qua explicanda nos laboramus. Ta-
men cum diligenter locum legi ac relegi, is est audien-
dus de fluxionibus etiā à capite. Quanquam ait, quæ
pulmo, lien & cerebrum preualent viribus carnosum ge-
nus in ijs ad glandulas & carnes fluxiones perueniunt,
ubi nimirum yniuersus habitus imbecillus fuerit vt in

Galenus ad
aphorif. 57.
lib. 5.

¶ Locus
valde
notandus
quo patet
cachecticos
graue cor-
pus habere,
licet multi-
tudinis ra-
tione non
fiat. Graui-
tas tamen
ἐν τῷ

πρῶματιος
Sed caco-
chymia ip-
sa naturæ
grauis est,
& licet hu-
mor non
vexet quan-
to, id est nō
*κατὰ πλῆ-
θος* sed

κατὰ μέρος
tamen sen-
sum quen-
dam graui-
tatis infert.
Idem Gal.
cap. 8. de
sang. mis-
tionē.

Nomen
multitudi-
næ additum est
vt explicetur
nomen
*τῆς συμμε-
τρίας*.

LIBER DE RHEVMATISMO. 279

ῥευματισμός διαίρεται euenit. Cum enim habitus corporis est imbecillus; & partes internæ sese exonerant in eum, est spes quædā *τῆς καχεξίας κατὰ τὸν ῥευματισμὸν τὸν δὲ κατ' ἐκποῦν* vel *κατὰ τὴν ἰσχυρίαν* præter naturam. Nā propriè *ἐν ῥευματισμῷ* secundum naturam est.

Satis *τὰ συνκρίσεις ἐν ῥευματισμῷ* fumus persecuti, nunc ad therapian. Quanquam inter disputandum iam ferè aperuimus rationem medendi isti affectioni tam dolorifera, tam molestæ. Diximus ferè in naturas validas hanc affectionem cadere, & in eas maximè quæ synochas febres putres experiuntur. Sic idem canon ferè curationis est in hoc affectu, qui in lassitudine vlcerosâ, aut phlegmonodæ, & in febre synocha putri. In iis autem affectionibus, largè & sæpè sanguis mitti debet. Vulgus etiā medicorum (id quod medicos doctos dedecet, sed ob insolentiam morbi eis parci debet) quoniam videt partes omnes pariter æqualitèrque dolere; ratus falsò catarrhum esse, aut veritus ne prouocetur fluxio in brachio è quo sanguis duceretur, ferè à sectione venæ abstinet, aut trepidè cunctantèrque eam aggreditur. Egri enim eo se modo habent toto corpore, quo arthritici in suo paroxysmo in vna aut paulò pluribus partibus, videtur enim hæc affectio esse arthritidis vniuersalis. Tamè ab instituta vacuatione per luculentâ frequentémq; phlebotomiam id non debet nos reuocare, Immo etiam in paroxysmo arthritico vtiliter laxatur venâ, id quod hæmophobis & parum expertis medicis haud placet. Maximè verò ad id inuitamur, quod impurus, immò planè corruptus sanguis in eo affectu laxatâ venâ detrahatur. Laxitas cutis apprimè facit ad curationem istius affectionis, sed agitorū impatiencia non permittit vt se facile lecto contineant, ne minimam quidem stragulam aut operimentum præ dolore ferunt. Et ob copiam & inflammationem nescio quam toto corpore sparsam, vix ac ne vix saluber sudor manare potest. *lib. xiv. lib. romesloq. nom.* Obiciat quis. Hippoc. quatuor humores, statim sanguinem, aquam, bilem, pituitam, & vix per quas huius

Cap. 8. lib. de sang. missione. vbi corporis habitus imbecillus est, ibi est spes *τῆς καχεξίας* Cachectici autem graue corpus habent licet paucus sit sanguis. *ὁ ἐκποῦν κατ'.*

ob. di. 8. 350
lib. 1. g. 1.

tium faciunt, sunt os, podex, nares, vrinae meatus, si humor affligens copiosior factus est, si homo per eos dictos locos purgetur, nullus ipsum morbus premit. Et tamen eo loco non meminit phlebotomiae, nec euacuationis sanguinis. Et tamen medicorum pars maxima, ac si solus sanguis in vitio sit, tota in sanguine mittendo est occupata. Dicimus sanguinem solum ex omnibus humoribus per habitum corporis perque ipsum totum corpus sparsum esse. Illo loco Hippoc. agit de certis humoribus excrementitiis, qui certis locis conclusi per certos locos & emissaria sunt euacuandi.

Laudamus quidem impendio magis phlebotomiam in hoc morbo quam saluberrimum esse remedium testamur. Clysterum frequens usus valet. Medicamenta per os sumenda nocent, inflammationem augent, & dolores in artubus & habitu corporis irritant. Cassia & lenientia tamen omnino non improbamus, haemorrhagia confert, sub finem sudores. Tandem vrina crassa multa, ut quae ab abscessibus vindicet, & maximè in febribus laboriosis conferet.

Et quoniam aegri perpetuò conqueruntur, & sensum habent caloris acris, aliquatenus iuuantur usu rerum frigidarum, sed nocent bifariam; partim quia diffilatum prohibent, partim quia ubi quis usus est paulò frigidioribus remediis, remanet, domito morbo, maior infirmitas neruorum, unde arthritidis occasio postmodum nasci potest.

Dicat quis, si vniuersus corporis habitus est imbecillior confirmetur, ut dolendi aegrotandique pereat occasio. Id quod *de p[ro]p[ri]a m[ed]ic[ina] d[ic]it Galenus* commendat,

cap. 8. lib. de
sang. miss.

Curationis scopus est non vacuatio, sed totius habitus roboratio. Quanquam (ait) curationis initium à sanguinis missione sit. Respondendum, sine & intentione curationis scopus primus est partis roboratio, opere tamen posterior est vix enim robur corpori conciliabis, nisi corpus vacuaueris. Vbi enim prauus humor est licet multitudine non laedat, tamen corpori grauitatē mor-

bosam dispositionem non desinit inferre, iste autem tam grauis & dolorificus affectus non solet accidere, nisi iam & in vasis & extra vasa collecto prauo humore, id quod declarat frequens euacuatio prauī & impuri sanguinis Infirmitas quidem habitus valet ad *ἐπιτεκτικόν*, sed non ad *παιτικόν*. Notāus enim est iste locus, qui nil colligunt superuacui; his manent imbecillæ partes semper in tuto. Argumento est quoniam aliqui sex mensibus infirmis pedibus laborant. Quod si sola imbecillitas id faceret, perperuū laboraret pars infirma, vt cui nunquam causa abesset vt laboraret. Et in Aphorismis, disces quod partis imbecillitas non sufficiat ad generandam affectionem ex intermedio tempore, in quo nulla ferè infestantur, licet natiua imbecillitas continua sit, si nil in vita deliquerint. In hoc affectu paregoricis remediis est vtendum. Ab his quæ *ἐπιχρυσισ* vocantur, præsertim à valentioribus est abstinendum. Vidi qui thermis & decocto ligni in dies vi voluerint, sed nullo profectu. Immo omnia penè recruderunt. Saltem nisi diligenter toti corpori per sanguinis deductionē prouisum fuerit per clysmata & inflammatio desierit, ab iis omnino temperandum est, immo tales ægrotantes febrientium more regere conuenit. A iusculis non est abstinendum vt falso crediti catarrhi nomine vulgus medicorum putat. Quia enim tales ægrotantes eò ferè se modo habent, quo ij quicquid *παραλυτικόν* βόπεν. neruos musculosumque genus habent irrigatum fluxionibus à capite manantibus, ideo falsò putant id à capite esse, & causam frigidam putant, at verè *παραλυτικοί* non ita dolent, non ita feбриunt. Sic affectio vna longè ab alia differt, cornicula frequentia & hirudines copiosa habitui corporis applicitæ conferrent.

Vidi plerosque sub finem morborum longorum, eo affectu laborasse, natura modo quodam critico in habitu corporis abscessum *κατ' ἐκρυσιν* moliri volente, est enim verè abscessus *κατ' ἐκρυσιν*. Et tales ægrotantes grauissimè habent tristiusque curantur diuturnitate morbi, humo-

6 sanit. tucnd. & com. ad apho. 28. lib. 6.

D: *ῥευματισμῶ*
isto iam dicto, an repellendum initio Høllerus lib. 6. instituit. Chirurg. vel de materia chirurgica abundè docuit.

res et non h'ndem acquiere.

Historia.

Andegauēsis Comes eo affectu per sex integras hebdomades laborauit, decies missus sanguis, expertus est sudorifica, deterius habuit; hic hæmorrhagiis copiosis, olim erat obnoxius, tandē cū nullis morbus cessisset remediis, & desperatus penē foret, ecce tā copiosa hæmorrhagia & quæ credentis opinione maior esset, superuenit, vt de funere cogitaretur, conualuit euacuato supra modum sanguine, vnde non abs re in præcedentibus diximus, morbum cum ad febres laboriosas referri posse: aut ad lassitudinem phlegmonodem. Quanti autē in ea febre laboriosa faciēda sit hæmorrhagia docet Hipp. lib. 4. Acutorum apho. 74. quibus speratur in articulos abscessus, liberat vrina multa qualis in febribus laboriosis, si verò ex naribus sanguis fluxerit, breui sit solutio. Denique istum affectum tam notandum, tantis tōtque fortum vberēmque symptomatis Hippocrates videtur adumbrauisse: aitque iis solere contingere quibus magna sunt viscera: quosque sæpè hæmorrhagia malè habuit, eaque substitit. Audiamus Hippoc. loquentem. Quibus circa articulos dolores sunt & tumores & sedantur, non podagrico modo, in iis comperies viscera magna, & in vrina subsidentiam albam, &c. fit autem hic morbus iis quibus in pueritia & iuuentute sanguis ex naribus fluere solitus desit. Proinde interrogandum de ista sanguinis eruptione, an in iuuentute facta fuerit. Sed hæc paucis dicta sufficiant quæ plenum commentarium requirerent: digitum ad fontem intendere dumtaxat fuit animus iis qui postea aliquid præstantius sunt molituri: restat vt tandem scribendi finis & modus sit aliquis. Interea tamen omnes qui hunc nostrum laborem sunt obseruaturi rogatos volumus, vt suo candore audaciam leniant, bonique consulant quod aliquid in communem vsum adferre audeamus. Nec enim ijs scribimus qui in alieno opere sunt ingeniosiores, non iis quos fastidiendi optima quæque mollior lasciuiā delectat, sed candidioribus, quorum fauor benignitasque

facile conueller, & exteret eos qui id quod in lucem
emittimus, iniquius sunt obseruaturi.

F I N I S

POSTERIORIS AFFECTVS
DESCRIPTIO.

Q V I
 PLEVRITIDIS DORSALIS

NOMINE DONATUR.

ENV amplissimum est divini Hippocratis liber, ex quo multa depromi possunt, quæ maximè ad cognitionem morborum eorumque therapian pertinebunt. PLEVRITIS ex dorso affectus est ab Hippocrate nominatus, à paucis, quod sciam obseruatus. Mihi nec vnquam contigit videre, licet ferè annus vertatur vndeicesimus, quo in vrbe medicinam fecitavi. Erat autem mulier grauida gerens septimestrem ferè fœtum, dolor erat punctorius paulò infra duodecimam spinæ vertebram, dolor inquam insignis, pertinens ad regionem hepatis, febris assidua, tussis inanis, cum inflammatio ferè extra thoracem esset, vt pulmo serum ab inflammatione manans apprehendere nequiret. Inter signa pathognomonica erat dolor circum dorsum, membrana affecta non quæ costis obtèditur, sed quæ vertebrae cingit. Inter signa demonstratiua, erant vrinæ planè, vinosæ ac si sanguis multus eas proluisset ac tinxisset. Quia enim coafficitur hepar, vrinæ tales apparent. Terruerunt me valdè, vnde Hippocrati super ea re consului, num talis vrinarum color in pleuritide dorsali vulgò appareret. De ea affectione ita scripsit

LIB. DE PLEVRITIDE DORSALI. 285

scripsit, In pleuritide ad dorsum, dolet ipsum dorsum
 velut ex plaga; suspirat & acruatim spirat. Statim sput
 pauca, tertia aut quarta die saniem meijt subcruentam.
 Plura signa eo loci perpendes memoratu digna. Et idem
 Hippoc. loquens de morbo dorsali quem *πνεύματι* vocat
 & aliquid affine habet cum pleuritide dorsali, ita scripsit,
 dolet dorsum & inguina tertia & quarta cruentam meijt
 yrinam, inflammatio itaque pertinet ad partes thorace
 inferiores. Et quod *ὀδόντι αἰματινὸν* legatur, id potest bifa-
 riam explicari, vel quod prae calore, & inflammatione
 serum & *χρῆμα* yrinæ appareat *αἱματινὸν* ob bilis mixtionem
 quam plurimæ: vel quod reapse sanguis remisceatur ip-
 si yrinæ, facta translatione quadam ad vesicam. Eo-
 dem enim modo id possumus interpretari. Inflammationes enim & phymata inflammatoria in spinæ partibus
 orta per cruentam dysenteriam, aut cruentam yrinam
 liberari possunt: vnde illud Hippocratis, distorsionem
 rhacheos cum difficultate spirandi sanguinis fluxus co-
 piosus exoluit, *ῥίσις αἱματινὴ* vel per nares, vel per yrinas,
 vel per aluum fieri potest. Atque vt de yrinis istis dicam
 cruentis, (quæ ex Hippoc. prognosticis initio morbi ap-
 parentes longitudinem significant) aliud est iudicium
 quum apparent ad longitudinem, aliud cum ad acutiem,
 vt in morbo dorsali, in contorsione spinæ, in pleuritide
 ex dorso. Atque vt ingenuè dicam, nunquam obseruauit
 tam cruentas bile quæ saturatas yrinas. In eo ergo affe-
 ctu, duo symptomata rara comperimus, vnum est mi-
 stio cruenta: alterum est, difficile spirare erecto corpe-
 re quod nouum est in morbis thoracis. Hippocrates in
 coacis meminit cuiusdam pleuritidis in qua dorsum ru-
 bet per erysipelas à fluxu concitato peruentam thoraci-
 cam per quam fit pleuritis dorsalis de qua his agitatur hæc
 à reliquis differt. Dolor est dorsi, ciuius & spirationis
 oppressio inter cætera mala, est quod talis pleuriticus
 dum residet magis tussit & difficilius spirat, contra cur-
 rem euenire deberet. Inter ea quæ minima sunt in hoc
 morbo fuit excretio yrinæ cruenta, aut sanguis erat aut

Hipp. lib. 3.
 de morb.

Lib. 2. de
 morb.

2. De articu-
 cul.
 In coacis
 Dur.

serum eius aut nescio quid erat, quod coefferi mixtique cum vrina sanguinis opinionem fecit. Legimus apud Hippoc. 3. de morbis capit. de febre ardente inter signa, *si sanguis vel quod reuera sit sanguis mixtus, vel quod suo colore saturato bile rubra tanquam cruenta sit vrina politico loquendi modo, rouge comme sang.* Tamen in pleuritide dorsali reuera sanguinolenta cernitur. Duretus docens quomodo in pleuritide dorsali sit deiectionio per alium mala valde, ait cruentam quoque vrinam reddi & quae refert *si sanguis* quod à carnibus assis exsudet, eodem plane reuù vitio quo ipsum secur fundit per aluum saniosa proluentem. Et cruenta vrinae, & subuirdes deiectiones fiant quasi per sympathiam. Quod ad curationem attinet, ea mihi videtur maxime posita in sanguinis detractione. Ea quae tantò frequentior & maior esse debet, quò magis posita est in inflammatione per collectionem, & quod spes sanitatis non sit posita (vt cæterarum pleuritidum) in larga & facili sputorum educatione. Nec enim alae pulmonum alludentes ad latera exugere possunt materiem phlegmones resudatione quadam, corpus ipsius pulmonis subeuntem. Nos isti mulieri etiam grauida sanguinem septies dempsimus. Et cum nobis religio esset toties euacuare, illa instabat precibus vt id auderemus. Adeo manifesta ex frequenti liberalique sanguinis detractione, allevatio consequebatur, totibus litibusque aliquando adiuta est, aliquando agrescebat. Hanc historiam morbi vt insolentis exponere mihi animus fuit, vt si quando occurreret, experimento nostro in ratione tanquã firmo fundamento, posito, vt *si sanguis* morbum iam ex se calamitosum, dictatore Hippocrate, calamitosiorem non reddat. Licet aurem in curatione pleuritidis ex dorso meminimus phlebotomiæ liberæ ac liberalis, tamen hic iudicio est opus. Nec nobis ij placet qui in sanguine demendo sunt prodigi ac effusi: satis est esse liberales, semper enim virium modus tenendus est, ætas, tempus, valentis consuetudo, aliquando enim morbi & agri est quædam *quædam*.

BENEVOLO LECTORI
 IACOBVS THEVART
 DOCTOR MEDICVS
 PARISIENSIS. S. D.

VT affectus Rheumatici apud antiquos penè a-
 nonymi & catarrhini nomine à vulgo pessimo re-
 rum omnium interprete donati natura & idea melius in-
 notescat, opera pretium esse duxi eruditorum virorum de-
 siderio faciendo satis, tres de Rheumatismo in scholis Me-
 dicorum Parisiensium theses tam ab Authore quam ab
 aliis Doctoribus olim propositas & agitas huic libello
 adicere atque attexere, ut quæ ad huius famissimi affectus
 & apud nos frequentissimè grassantis & saevientis à nul-
 lo denique adhuc ex professo descripti notitiam assequen-
 dam, plurimum lucis sint allatura & ad eundem oppug-
 nandum, gravissimæque huius symptomata demulcenda,
 maximè sint profutura: his frueri, atque iis qui publica
 utilitatis gratia nullam adspernantur laborem gratiam
 aliquam habeas etiam atque etiam rogo. Vale.

IN AD QVODLIBETARIAM.

QVÆSTIO MEDICA

MATVTINIS DISPVATIONIBVS

DISCVTIENDA

In scholis Medicorum, die Iouis XVIII. mensis

Februarii, Magistro CVILLEMODE BAIL-

LOY Doctore Medico Moderatore

Prudentissimo.

An Rheumatismus & Arthritis congeneres?

OMO SINGVLARE SYMMI OPIFICIS, vt
 veri Archetypi, exemplar, præclaro ra-
 tionis, vt ducis optimæ munere, & quo
 recens in lucem editus à lachrymis vitam
 auspicans compensatur cæteris animan-
 tibus antecellit, licet hæc firmioris
 sint valetudinis, & raro in homine ingenii felicitas &
 corporis firmitas sint coniuges. Ratione duce vt para-
 nympho, ad morbos ferendos & dolores est paratus &
 accinctus, maxime si Arti medicæ (quæ sæpè præbet iu-
 stum officium, sed malo victa fortunam non præstat) vt
 optimæ parenti, & vitæ præfidi obsequatur. Hæc Ars vt
 sedulus promus condus necessaria in victu suppeditat,
 dat, subtrahit; morbos aut domat, aut vincit. Denique
 in morbis hæc Ars vtramque paginam facit. Quorsum
 enim felicitas, si non adsit sanitas? Hæc Ars sæpè an-
 cept est an morbos domitos renouet, an vincat si possit.
 Eiusmodi est Arthritis fato dirus hostis cum inueterauit.
 Ars renouat domitos, vt veteres quartanas, vt noui mor-
 bi nouum fiat principium ad salutem ægri. Sæpè Arthri-
 tin demulcet, suppressit ad tempus non opprimit ne suc-
 cedat Apoplexia, gangræna, morbus sacer, vt fit. Et si

miserum est sanitatem morbo debere. Rheumatismus Arthritin ementitur, licet furore quodam ob tetrum scurum percitus in totum corpus, maximè in articulos sauiat. Prudens sit medicus vt vnum ab altero distinguat, quia similitudines sæpe fallunt. Incipientes morbos non quiuis dignoscit, vt nascentes herbas peritus botanicus vix internoscit. Dolores articulorum in squaloribus sub canicula, lassitudinem *ἀσθενίαν*, plegmonodem omnibus musculis laborantibus vix ab Arthritide & rheumatismo distingues. Et hîc animi & præsentia & constantia ferendo dolori relucet. Quibus minor est animi consensus cum corpore, imo per *ἀναισθησίαν*, est quasi seuocatus, dolore non vincuntur, viros se præbent. Quibus animus corpori additus, molliores dolore etiam exiguo franguntur. Sic corpus animum sequi debet, non animus corpus. Et si qui graui valetudine est affectus & afflictus vix animum sequi potest. Pathemata animi humorem arthriticum aut supprimunt aut in partes morbo obnoxias exprimunt.

ARTHRITIS sæuus hostis pueris parcit & mulieribus, nisi menses desint. Rheumatismus crudelior non parcit. Quædam tamen mulieres etiam menstruz fiunt arthritice, si labes à parentibus contracta, si hypochondriaca temperie calidiore, si in facie gutta rosacea, aut si in victu peccent, si æquant prauum victum virorum arthriticorum, æquant & morbos. Tamen fauore Naturæ cuique ætati sua est sanitas, sui morbi, qui certis annis fato sunt destinari & sexu. Hinc fluxit morborum virilium & muliebrium differentia, vel ob vterum, vel ob temperamentum. Pueris latentibus sequi à dentitione dolores, quibus morbus sacer & dirus comes est. Lithiasis frequens, vel à stirpe generis contracta calculosa diathesi, vel vitio lactis nutriticis ob ætatem, vel corporis prauam temperiem, cum edicto Hippocratis [forte seueriore, iusto, non clemente] vt sit salubre lac, nutritrix debeat esse nec sanguinea, nec, biliosa nec aquosa nec melancholica. Adeo nutriticis electio est perplexa. Li-

thiasin fortè accersit pulicula ex lacte & farina eruda.
Pueris colici dolores crebri eorum somnum & nutrimentum
impedientes (vnde lac fit deterius) iliakis doloribus si-
miles & *μεγαλόν*, ob intestina quæ recens editis non ha-
bent suum motum *μεγαλόν* facilem & obsequentem,
quo alimentum facile attrahatur, facilius coquatur, &
flatus educantur foras. Ad lithiasin facit longus pueri in
spinam decubitus, & arctiorum fasciarum usus.

RHEUMATISMVS dolore vago in omnes partes furit &
inuolat. Totus habitus calet, riger, ac si vniuersa arthri-
tis foret. Habitus est depositarius, quia imbecillus: sic
fortiores & ditiores onerati se in imbecilliores exone-
rant. Virtus expulsiuæ ichore irritata se exonerat, quod
fit in cacochymis, cachecticis, in fœdis coloribus, si in
æstu labores immoderati præcesserint. In Rheumatismo
genua maximè affliguntur. Quod in homine magni
est momenti; & quia genibus ægris corpus est quasi vie-
tum & caducum, & mira est *συνέκρυστα* istius partis in ner-
uis & membranis. Imo in genibus est aliquid admirabi-
le. Supplices genua osculantur humili contactu, & deos-
culandis supplicum genua submittuntur. Idque quia in
genibus, vbi in corde est quædam vitalitas: nam in vtrius-
que genu commissura est gemina buccarum vt vesicu-
larum inanitas, qua per fossa, ceu iugulo, spiritus effluit.
Ideo genua summa cura tueri oportet, ne facile resol-
uantur metu scelotirbes compage resoluta. In Rheuma-
tismo id est faustum quod semel aut bis affligat, si cautio
adhibetur: Nondum enim in articulis contracta est la-
bes & imbecillitas reducis morbi, si cito postliminii iure
causa. Non id boni ominis habet Arthritis contumax &
rebellis morbus.

IDEO Arthritis est præfraetior, vt dubites an mitior
mater, an tristior nouerca. Arthriticorum longior vita
vulgè dicitur, sed malo omine & sæua mercede. Si adest,
mille rædia, si abest & supprimitur morborum prædicto-
rum ilias adest. Tumor est dolorificus cum & sæpè infla-
matione articuli. Præstat adesse tumorem exclusa non

DE RHEVMATISMO.

291

inclusa in interno articulo materia. Nam eò dolor maior est quo magis est in angusto. Aliàs viscera accusantur, aliàs caput, quod plerique fontem mali putant, at diciuntur. Consideratur pars laborans, humor, periodus, partium mittentium robur. Dignitas, & principatus, & situs partis superior caput à morbis vindicare debet, Sæpè prauus humor & ichor mali author nec in capite, nec à capite. Totum corpus circulo simile est, in quo nec principium, nec finis, præcipua causa Sympathiæ, protopathiæ, aut per simplicem consensum generis sine materia, aut cum materia: hinc origo malorum nescitur. In arthritide si redux & periodica, vere maximè, & autumno (nam quædam animalia in solstitiis podagra laborare obseruauit antiquitas) & de nocte Empyicorum more ingrauescit, neruorum & articulorum quædam imbecillitas cernitur, quæ per se arthritin non excitat, pars alioquin perpetuò laboraret, sed suscipiendi causa est habitu contracto. In articulo imbecillo & morbofo etiam suum alimentum corrumpitur, vt in cachexia, & proprio partium morbo arthritidis causa est. Est enim *ἡ ἀδύναμις Ἀρθρίτις*. Aliàs morbus longus, aliàs acutus. Si caro & neruus coafficitur, acutus. Si nerui & membranæ per se inflammantur metus conuulsionis. Si tendines, ligamenta membranæ laborant longior morbus & septuagenarius dies criticus, quia hæc agrè humorem admittunt, difficile dimittunt quia humor mucosus, & neruosarum partium morbi sunt sæpè recidiui.

RHEVMATISMVS & Arthritis vt quædam sorte sunt, affines causa, orgasmo, & Symptomatis, patis curationis sunt participes. In arthritide pertinaci non solus humor spectatur, sed articuli vitium aut hæreditarium, aut praua victus lege, aut venere nimia contractum: non idem de Rheumatismo, nam solum peregrinatur. In vtroque affectu phlebotomia est *ἡ ἀποτομία*. Crebri clysteres præmissi. Medicamenta calidiora nocent, irritant humorem in partes inferiores. Pilulæ initio non tutæ licet arthriticarum nomen sibi falso arrogent, non tam vsu, furiente

humore, quàm abusu. Non placet ad curandam arthritidem antidotus dicta *μυστήριον*, ex aristolochia, gentiana, mirtha, pollicitis quidem diues, sed effectu sterilis. Sudorifica sub finem valent, & diuretica mediocria ne sanguinem liquent, & apertis viis in artus repellant. De capite controuersia est: falso in omni arthritide accusatur, & omnia cephalica calida, odorata, errhina, emplastra graui cerebri damno præscribuntur, cum cerebrum sit *μερόπολις* frigidi & glutinosi, quæ temperies nisi seruetur homo facile fureret & deliraret. Hepati, lieni potius est consulendum quam capiti. Et hic solertia Medici requiritur. Color faciei sæpè est index & iudex pro origine mali. Cataplasmata cum mucaginibus nocent. Nervi, tendines, glutinis habent aliquid, id contumacius redditur frigido & glutinoso admoto. Hinc nodosa arthritidis. Hinc morbus reuiuiscit impedito difflatu: fotus blandi valent adhibita chamæpyti. Vinum fotu amicum, potu hostis. Lac asininum prærogatiuum quid habet: nascentibus & senescentibus lac parens. Balnea egclida valent. Cataplasmata potius cum hydromelite quam cum lacte quod obstruit: Cassia admoda. Oleum de Catellis. Cataplasmata cum farinis & decocto omazorum. Balsamum Perusinum sub finem. Oleum ex torpedine. Vnus veneris rarus & moderatus, & salubrior tempore pluuio, & in aurora: hirudinum admotio non inutilis: aquæ naturales fructu non carent. Cauteria profunt. Quia in Arthritide ars malo sæpè vincitur, aut eluditur, hæc remedia perfectam sanitatem non pollicentur, sed vitam homini à Deo precario datam minus afflictam reddunt, & dolore modificato paulò iucundior.

Ergo Rheumatismus & Arthritis congeneres.

Afferebat Lutetiæ NICOLAVS HENAVLT Cardus
sianus Lingonensis anno salutis 1610.

293

DE RHEVMATISMO DOMINI DOCTORES DISPVTVRI.

M. Andreas Duchemin.   ❧ *M. Carolus Bouvard.*
M. Stephan. de la Font.   ❧ *M. Claud. Charles Pr. Reg.*
M. Georgius Arbaud.   ❧ *M. Quirinus Vignon.*

M. Ioan. Renodens. Med. Reg.

M. Petrus Pijard.

M. Nicolaus Labor.

QVÆSTIO MEDICA QVODLIBETARIIS

DISPVATIONIBVS DISCVTIENDA

Manè in scholis Medicorum, die jous xv. Ianuarij
M. FRANCISCO MANDAT Doctore medi-
co moderatore.

A à Rheumatismo Dysenteria

ORBI ex aliis nati suscitantur *κατὰ συνειδήσει*,
vel *κατὰ μεταπνοήν*. Illa fit cū superstite
priori foco pars in alterius affectum
trahitur, tam *κοινωνία* quā *εμπύκνσις*, qua-
rum prior vicinitate, operis societa-
te, & generis similitudine, oriri so-
let: hæc materix morbum committentis propagatione.
Γεννησθι tenesmus stranguriam & abortum inducit, pleu-
ritis febrim, *τῇ κατ' ἐργασίᾳ* vteri affectus māmā dete-
gunt, in canina resolutione sana oris pars affectæ compa-
ritur: *τῇ κατὰ ἥσος κοίτην* musculus tēporalis laeso oculo læ-
ditur, vesicæ vertebra ossis sacri affectis, vox testibus
male constitutis. Nulla *εμπύκνσις* leuationem adfert primi-

genij morbi à quo enascitur, sed calamitosa propè omnis: qua ratione epilepsia aut stranguria hydropicis, dysenteria lienosis, dolores ceruicis ijs qui animo perturbantur sine periculo nunquam superueniunt.

FIT verò metaprosis cum relicto priori foco in aliam corporis partem noxius & effrenis humor insilit, vel à nobili ad ignobilem per *διαδοχῶν*, vel ab ignobili ad nobilem per *μετεστάσιν*. Ut perpetuò formidanda *μετεστάσις*, sic interdum exoptanda *διαδοχή*, bonum si ab interioribus partibus ad exteriores erysipelas erumpat, bonum quoque si lienosis affectus in dysenteriam abeat: soluit hydroperem (quæ non semper à frigido hepate est) superueniens diarrhœa, lipyriam febrim holera morbus, causum icterus septimo adueniens die, apoplexiam paralysis & hæmorrhoides. Metastasis ad agri noxam proritat, prioribusque deteriores inducit affectus. Sic dolores cum febre lumbis imisque partibus affixi, si his relictis præcordia inuadant, perniciosi; sic angina salutare aliàs cum intro recurrunt periculosa, sic vlcerosa dysentericæ à suppresso exteriori rheumatismo *διακρίναι*, multoque deteriores sunt illis quæ absque intestini vlcere consistunt, aut quæ cum vlcere, non tamen depascente aut sordido adsunt.

RHEVMATISMVS non est humoris pituitosi è capite descensus, sed conferta humoris serosi diluuius non modò in articulos, sed in medios artus & externum corporis habitum irruens, vagosque ac succedaneos dolores inferens, verè arthriticorum & eorum qui à lue venerea excitantur æmulos. Quem affectum committit *ἰχθὺρ παύλος* & *μυχθνός*, quatuor humorum proprius, à feruido hepate genitus, qui dum à robustis partibus in debiliores fertur, & ab iis in omnium maximè ignauas æstuans in venis *αἵματος κινήσις* fluctuat, à quibus euomitur modò in hoc, modò in aliud latus improuiso insultu, sæpe sine rubore aut tumore, non sine febre tamen, periosium membranosumque genus acuto dolore exercens. Propterea is humor tenuis est & calidus quaquauersum peruat, & ab vna

parte ad aliam subito decubitu transmigrat. Provt acer est & mordicans affectus partes punit & lancinat; quod si quoque copiosus quasi pistillo tundit, *sub illius* parit, & partes in modicum tumorem rubrum, inæqualem, ex-cruciantem attollit.

ABSORBENDÆ tam importunæ illuiei, frustra sudores sollicitantur, aut phænigmi purpuratarum febrium inane præsidium admoventur, frustra quærentur hypocausta, frustra hydragoga vel desiccantia medicamenta præscribuntur. Sectio venæ frequens, crebra enemata, refrigerantia & humectantia omnia, blanda sub finem cathartica, ex senna rheo, confectione vniuersali, syrupo diarhodon, ac inter topica oxyrhodinum & oxycratum, morbi huius contumaciam expugnant. Quæ cum omittuntur, vel effusi ad articulos humores abscessus pariunt, mouendique libertatem artubus auferunt; vel ad interiora per *peritonæum* iter affectât, & in capite parapoplexiam, tertianis interdum febribus superuenientem, lethargum periodicam, epilepsiam excitant; in thorace hydropem solâ paracentesi sanandam, dyspnœam grauissimam diureticis oppugnandam, peripneumoniam denique, & syncopem lethalem.

QUOTIES VERO in ventrem inferiorem prædicti humores confluunt, præ vernacula tenuitate facile exundant per portas viscerum, partim quidem in ventriculum per venam gastricam, vbi aqueum accersunt vomitum, partim per mesaraicos ramos in amplam intestinum cavitatem, vbi serosam diarrhœam pariunt, aliquando criticam, si copiosè, liberè ac rarè aluus feratur, crassescens excrementis; symptomaticam verò & maleficam, cum multum aut sæpè, ac parum eadem aluus mouetur. Quod autem in medio per hepar decursu serum hoc acre radices meatuum cholidocorum præterfluat, bilémque plurimam æstu perenni hepatis genitam hinc ebibat, frequentiper intestina descensu fæcum reliquias absterget primò, dein adipem intestina oblinentem, interiorémque eorum membranam abrasit, ex

quo succedit dysenteria, quæ quod ab acti & erodente succo citatur, quem fouet & continuo gignit viscerum æstus, quodque in partes remotiores & ignobilioreseorum illud viscera non deriuent ob excernendi ædum ferox tandem euadit affectus

Ergo & Rheumatismo Dysenteria

Proponebat Luteriæ VRBANVS BODINEAV Audeganius, Anno. R. S. H. 1626.

DOMINI DOCTORES DISPVTVRI.

M. Claudius Quiquebeuf. ❀ ❀ *M. Franciscus Pijart.*

M. Thomas Gamarre. ❀ ❀ *M. Petrus Girarder.*

M. Anthon, Charpentier. ❀ ❀ *M. Antonius Robin.*

M. Guilielmus du Val. P. R.

M. Ioannes Akakia. M. R.

M. Gaspar Brayer.

QVÆSTIO MEDICA

QVODLIBETARIIS DISPVATIONIBVS

MANE

DISCVTIENDA

In scholis Medicorum, die Iouis IX. mensis

Decemb. Magistro IACOBO THEVART

Doctore Medico Moderatore

An Rheumatismo vena sectio?

Tres naturales sui conseruationem per similia, si res *παρ' φύσιν* depulsionem per contraria postulant. Indicatio *σεμπτικὴ* soli debetur præter naturam affectui; cuius species & magnitudo, remedij genus, & quantitatem insinuat, per quam Medicina *βιοφελὲς* coniecturalis euadit, æque ac per similitudines morborum dissimilium, quæ non secus quam herbarum germina in prima *ἐμβολῇ* peritioribus imponunt. Sic Colicus dolor nephritidem non rarò e mentitur; Hepatitis pleuritidem; Rheumatismus arthriticus, & venereos cruciatus; catarrhum, homini magis quam brutis familiarem, & vlcerosam ac phlegmonodem lassitudinem, morborum *παρὰ φύσιν*. In omnibus *ἰσχυροῦς καὶ ἀσθενὲς* *διδακτικόν*. ignoto morbo remedia ne adhibeas: natura optimâ victus lege vel morbum patefaciet, vel profligabit. ægrorum alia viuendi ratio, sanorum alia: Cùm non minùs noceant brutorum alimenta sanis, quàm ægris cibi bene valentium. Auxilia, quibus morbi depelluntur, *ἀδιάφορα*, Herophilo tam venena esse possunt, quam auxiliares Deorum manus: plus in eis artis est quam naturæ. Eorum duo præcipua genera, catharsis & phlebotomia; quorum illa cacochymix mediocri, velut

consummata epicalis conuenit: hæc priori potior acutis morbis, inflammationibus, & doloribus.

CAVE topica vniuersalibus, composita simplicibus, validiora blandis anteponas. Sat cito, si tunc & iucunde. Quæ diæta & pharmacia non sanant, chirurgia, Medici dextra, ferro, ignibus rescindit & domat. Multa in ancipiti periculo fiunt, aliàs omittenda. In exostosi (quæ non semper est à lue venerea) cum victus ratio, & præsidia non profuere blandiora, licet ad ferrum candens confugere: præstat anceps & doloris plenum auxilium experiri, quàm nullum. In morbo quid esse grauius potest metu mortis, voluptatum intermissione, doloris ab ægritudine induci, vehementiâ? Nemo penes se sentit ægrotare quàm per dolorem, cuius, natura nostra mantissima, tantam rationem habuit, vt eum aut tolerabilem faceret, aut breuem. Nullus potest valde dolere, & diu: cum vehemens est hoc *πένθος*, vel macerrimas corporis partes occupat, vel nervis insistit, vel in articulis firmatur, quibus narcoticorum vsus nocet; enulceri debet anodynis: quorum ea præferuntur quæ morbi causam auferunt: dein quæ calori blando, & halituoso sunt *εὐπρόσπυρτα*. Aliàs, si quid aliud, virium robur, infringit, sanguinem inflamat, spiritus accendit, bilem acuit, humores omnes exagitat, noctu tamen magis quam interdiu, quo tempore grauior esse consuevit.

Si alibi vsquam dolor ægros fatigat, maximè in Rheumatismo, qui est totius corporis, præsertimque externi, artuum, articularumque *ἀνάστων*, cum dolore *οσσηνόν*, & molesto caloris grauitatisque sensu. Fit acer hic affectus, Galeno cognitus, eum partes internæ venæ, & arteriæ sese in externas, & in genus musculosum, per *παύσησιν* quandam, exonerant: licet non raro internæ quoque corporis partes, vt intestina, uterus, pulmo, *ῥευματιγὰς ἀνάστων* experiantur. Caput huius mali fons, vt & omnis arthritidis, falsò habetur: viscerum maximèque hepatis, vbi est sanguinis officina, calidior intemperies, *ἀπὸ ἀπαιτίου ἰσχυροῦς* generans id fouet. Sæpè ratione

seri (quod Dijs erat pro sanguine apud Homerum) humores præcul à suo foco, grauiissima concitant symptomata. Cùm omnes, aut plures articulos defultorio quodam modo impetit, Rheumatismum creat: Cùm in hunc vel illum articulum insilit, præsentis partis imbecillitate, quæ non sola est reducis paroxysmi causa, arthritidem *μωρτία* *αρθρ.* Veneris & Bacchi filiam, mulieribus, cunuchis, & pueris odiosam mouet. Nonnunquam, velut imperfecta crisi, in longis morbis, vt quartanis febribus, morbificus humor, futura sudoris materia, motus, & non promotus, mediisque quasi membranosis vñs subsistens, tantorum cruciatuum est author.

IN hanc affectionem prona sunt corpora plethorica, aut valde cacochyma, febribus obnoxia synochis putridis; non minus quam mulieres, vel hæmorrhagiæ solis hominibus concessæ. Illi tamen febris, ab acutis omnibus inseparabilis, nec assidua comes est, nec manifesta, non accenso febriliter sanguine: aliis superueniens morbis, vt apoplexiæ, & tetano periculum minuit. Nec in ea licet, vt in illis, aut nouare aut febrem accendere. Circumspecti hominis est interdum malum malo leuare: Est aliquod remedij genus sanitatem morbo debere: nec potest esse ingrata curatio cuius salutaris est effectus. In dolorum acerbitate sanguis impurus ferè detrahatur; quo impurius, non audentius vena tundenda. Morbi magnitudo ex affectus assentiâ, læsæ partis præstantiâ ac symptomatum vehementiâ deprehendenda; viriûmque robur ex principum partium integritate, huiusque cum morbo collatione dignoscendum: primariæ sunt venæ sectionis *ἐνδείξεις*: habito semper ætatis, sexus, regionis, diætæ, consuetudinis, temperiei discrimine. Neque deridendi sunt qui primam venæ sectionem, vt in primis salutarem, quasi venerantur, seruântque in extremos vsus valde profuturam.

MAXIMAM sanationis partem complet morbi, causarûmque cognitio. Insanabiles morbos non vincit Medicina: aliis etiam datur ad remedia, aliis ad leuamentum.

In hoc affectu curationis iisdem canones, qui in synocha putri, aut lassitudine phlegmonosa; alteratio, & euacuatio. Iusculorum frequens vsus, pisanæ, oxycratum; an non & zythum in potu? alius sæpè enematis sollicitada, cathartica vitanda; cassiam tamen & confectionem vniuersalem non omnino improbamus. Nihil æque perniciosum ac immatura Medicina: paregoricis malo blandimur, metasyncritica, & apocroustica damnamus. Vsu ligni sancti, schinæ, & sudatoriorum omnia recrudescunt. Spes omnis in venæsectione posita: quæ vacuando, reuellendo deriuando, refrigerando est *νυσμωσις*. Cornicula frequentia, hirudines habitui corporis ad mortem conferunt; vt hæmorrhagia, & qui non semper contra naturam est sudor bonis ægriorebus, & cum *εὐπρεσία*; cum quæ nunquam dysenteria superuenit. Tandem vrina crassa, & multa, vt quæ ab abscessibus liberet, & maximè in febribus laboriosis, à periculo asserit.

Ergo Rheumatismo Venæ Sectio.

Proponebat Lutetiæ IOANNES VACHEROT, Parisinus. Anno R.S.H. M. DC. XXVII.

DOMINI DOCTORES DISPUTAVRI.

M. Guido Patin.

M. Antonius le Rat.

M. Iacobus Thenart, Pres.

M. Dionysius le Soubz.

M. Robertus Talouë.

M. Bartholomæus Barallys.

M. Petrus le Conte.

M. Gulielmus de Vailly.

M. Claudius Gervais.

FINIS.